

basköşe

KİTAP VE KÜLTÜR DERGİSİ

editör * nureddin karaköse * yusuf kahraman * berat utkan
yüksel * yiğit hikmet bircan * ömer tuğra bayram * eray alkan
* furkan cihat anatoprak * yusuf sezgin * ilyas emir doğan *
mücahit eren pehlivanoglu * emirhan kılınc * mustafa muaz
dengeşik * bir de sen * baskosedergisi@gmail.com *

11

Başlarken

Yeni eğitim öğretim yılımızın ikinci sayısı ile yeniden huzurlardayız. Her sayının ayrı bir külfeti ama bununla birlikte her sayının bambaşka bir bereketi var. Bu bereket var oldukça her türlü külfet çekilir, inancındayız. Yazıları yazan ve okuyan arkadaşlar var oldukça bizim de ümidimiz artıyor ve geleceğe bıraktığımız eserin istikrarıyla, niteliğiyle övünüyoruz.

Bu sayımızın başyazısını Kimya öğretmenimiz Nureddin Karaköse yazdı. İlgisine ve kalemine teşekkür ediyoruz. Yaşadığımız şehrin hazinelerinden bir parça sundu. Ahmet Uluçay ile başladığımız yeni dönemimize Hisarlı Ahmet'i de eklemiş olduk. Yaşadığımız şehirdeki güzellikleri keşfetmek ve bu keşfi paylaşmak bizim için onur verici.

Bu sayımızın mülakatı da diğer mülakatlarımızdan ayrı bir yerde duruyor. Dışarıdan değil, içeriden bir mülakat yaptık. Emeği geçen öğrencimize teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Okulumuzda daha önceki yıllar öğrenim görmüş arkadaşlarımızın yazılarını da paylaşmaya devam ediyoruz. Biz, bugün yolları ayrı düşse de ileride yolların birleşeceğine inanan bir aileyiz. Okul olarak bir tarih ve gelenek kurmanın peşindeyiz.

Makaleler, değerler, kitap eleştirileri ile "başköşe" büyük bir külliyat olma yolunda ilerliyor. Siz kıymetli okuyucularımızı da "başköşe"de yer almaya davet ediyoruz. Her ayın en geç 25'ine kadar yazılarınızı dergimizin e-posta adresine yollayabilirsiniz. Bir dahaki ay, nasip olursa Mehmet Akif Ersoy'un vefatı münasebetiyle o ve onun eserleri üzerine yoğunlaşacağız. Dosya konumuzla ilgili yazılarınızı bekliyoruz. Bununla birlikte "başköşe"de konu sınırlaması yok. İyi niyet, samimiyet ve gayreti kuşandı-ğı sürece her yazı kabulümüzdür.

Hürmet ve muhabbetle...

editör

içindekiler

dünden bugüne kütahya türküleri /	
nureddin karaköse	3
hafızlık hikayem / yusuf kahraman	4
Bir can neye bedel / berat utkan yüksel	5
freud'un id, ego, süperego teorisi/	
yiğit hikmet bircan	6
"hayattaki en zor şey tutum ve davranışları	
değiştirmektir" / ömer tuğra bayram.	10
kendime düşünceler / eray alkan	15
reis bey / furkan cihat anatoprak	16
ivan ilyiç'in ölümü / yusuf sezgin	17
sanatın yeri ve zamanı / ilyas emir doğan	18
gurbet / mücahit eren pehlivanoğlu	18
kıyafet ve şahsiyet / emirhan kılınç	19
inanç / mustafa muaz dengeşik	19

başköşe

kitap ve kültür dergisi

Yıl: 1 Sayı: 11

Şehit Selim Cansız
AİHL adına sahibi:
Ozan Tekin

Editör:
Recep Ayık

Yayın Kurulu:

Ömer Tuğra Bayram
Yiğit Hikmet Bircan
Erberk Ünverdi
Furkan Cihat Anatoprak
Berat Utkan Yüksel
M. Ali Özkanat
Semih Kaylı

İletişim:
Zafertepe Mah. İmam Gaza-
li Cad. Blok nu: 10.
Merkez / Kütahya

E - Posta:
baskosedergisi@gmail

Baskı - Cilt:
Üç Mart Baskı Merkezi
Merkez / Kütahya

1. Baskı Adedi: 50

Bu dergi, Şehit Selim Cansız AİHL Kütüphanecilik Kulübü ile Yayın ve İletişim Kulübü himayesinde hazırlanıp her ayın ilk haftasında yayımlanır.

Yayınlanan yazılardan yazarların kendisi sorumludur. Gönderilen yazılar yayımlansın veya yayımlanmasın, iade edilmez.

[Bu dergi, T.C. MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, Eğitim ve Öğretim başlıklı 2. kısmın; Rehberlik, Sosyal Etkinlikler, Okul ve Çevre ilişkileri başlıklı 4. bölümünün 18. maddesi çerçevesinde yayımlanmaktadır.]

Kasım
2022

Rebiülahir-
Cemaziyelevvel
1443

dünden bugüne

kütahya türküleri

nureddin karaköse

Evrenin ruhunu kendilik değerleriyle birleştiren türküler, bize geçmişin deneyim ve bilgeliklerini sunar. Türk milletinin tarihsel sesi olan türküler her yakıldığı ve yankılandığı yeri içtenlik mekânına dönüştürür Türküler, yaşanmış olayları, acıyı, kederi, sevinci ve kavuşamayan sevdaların hüznü hikâyelerini bize dünü bugün gibi yaşatan nadide eserlerimizdir.

Kütahya folklorik özellikleri bakımından tarihî ve kültürel bir zenginliğe sahiptir. Antik çağda yaptıkları müzik yarışmalarıyla ünlü Frigler ile şairleri, edipleri, halk ozanlarını koruyan Germiyanogulları ve bestekâr padişahlarıyla ünlü Şehzadeler Şehri Kütahya, her alanda olduğu gibi musiki alanında da Türk musiki sanat dünyasına önemli katkılarda bulunmuştur.

Kütahyalı seyyah Evliya ÇELEBİ; seyahatnamesinin 9. cildinde Kütahya ile ilgili kısmında Germiyan Beyi II. Yakup'un çok iyi saz çaldığından ve Çögür adı verilen sazın mucidi olduğundan bahseder. Kütahyamızın yetiştirdiği, Hisarlı Ahmet, Arifi, Hacı Pesendi, Aşık Ömer, Dülgerin Hüseyin Ağa, Nuri Çavuş, Arabacı İbrahim Ağa, Terzi Sadık Türk, Şevket Şentürk gibi sanatçılar, halk müziğimizin yüzlerce yıllık birikimini günümüze aktaran emeğin sahiplerinden birkaçıdır.

Mustafa SALÜN, Mesut TEZCAN ve Kudret KARAYİĞİT yönetimindeki topluluklar, Kütahya Türküleri ve Zeybek oyunları üzerindeki çalışmalarını günümüzde de sürdürmektedirler. Eski Zeybek Oyuncularından Muammer TEZCAN, Ahmet ALPGİRAY ile Rıza TUNCAY ve Zafer BAYSAL'ın oyunlarını seyre doyum olmaz.

Kütahya Türküleri, klasik Türk musikisi karakteristiğinde bir düzeye sahiptir ve makamsal özellikleri vardır. Örneğin; Ahmet Bey - Gerdaniye, Kütahya'nın Pınarları Kürdi, A Hamamcı- Muhayyer, Hisar'dan İnmem Diyor- Kürdili - Hicaz, Havada Durna Sesi Gelir- Evç makamındadır. Zeybek türündeki türkülerimiz, türkü dünyasında Ege türküleri arasında yer almakta ve icrasının zorluğu nedeniyle konservatuarlarda çoğunlukla sınav sorusu olarak sorulduğu bilinmektedir. Feracemin ucu sırma, Ben kendimi gül dibinde buldum, Yasemen Dalını Yar Neden Eymeli, Havada Durna Sesi Gelir, bunlara örnektir.

Zeybek ve Seymenlik adabında kültürümüz ve geleneklerimiz sıkı sıkıya yaşatılır. Örneğin, Simav yaren teşkilatının tüzüğünde; "oyunlarda kadınlara mahsus zil, fin-

can gibi aletlerin kullanılmayacak, özellikle ağır zeybeklerin hiçbir şekilde kaşıkla oynanamayacağı, küçük yarenlerin fazla misafirin olduğu kalabalık toplantılarda kırık oyun oynanamayacağı, oyun esnasında ağızda sigara olmayacağı" gibi kurallar bulunmaktadır. Ayrıca Pazarlar Mor Zeybekler Yaren Teşkilatının halk oyunları ekibi; Gediz Pazarı, İslamoğlu, Baskın Zeybeğini oynamakta, kırık oyunları oynamadıkları bilinir.

Yöresel türkülerimizin orijinal güftelerinde inancımıza, kültürümüze ve geleneklerimize mugayir bir söz ya da tavır içermediği bilinmektedir. Ancak günümüz yerel sanatçıların bir kısmı bu orijinallığe uymadığı, kendine göre ekleme çıkarma yaptıkları bilinmektedir.

Türlerine göre türkülerimizi dört bölüme ayırmak mümkündür:

Kına Türküleri : Tıtır tıtır yürürsün, Altın tas içinde gınam ezdiler, Yasemen Dalı, Gül Ezerler)

Ahenk Türküleri : Meşeden Gel, Portakalım, Öte Yakaya Geçelim) ,

Gurbet Türküleri : İstanbul'un Gonakları Köşeli, Aydın'ın Meşeleri, Duman Vardır Güzel İzmir Başında, A İstanbul ,

Zeybek Türküleri : Kütahya'nın Pınarları Akışır, Gediz Pazarı, İslamoğlu, Gar mı yağdı Kütahya'nın dağına, Ahmet beyin bir küheylan atı var, Sinanoğlu, Çatal Çam Başına Goydum Keseri, Meşeden Gel, Hisardan İnmem Diyor, Mezar Arası, Elif Dedim, Feracemin Ucu Sırma, Karanfil Oylum Oylum, gelmektedir.

Yaşanmış olaylar, acı, keder ve sevinçlerden konusunu alan Kütahya Türkülerinin güfte ve bestesinin yüzde otuzdan fazlası derlemeci ve icracı ünlü Hisarlı Ahmet tarafından TRT Repertuarına kazandırılmıştır. Oğlu Mustafa Hisarlı, TRT İstanbul Radyosu saz sanatçısıdır.

Halen Kütahya Türküleri ile Gelenekleri, konusunda iki kitap hazırlayan Mustafa SALÜN'ün yanı sıra, Mesut TEZCAN, Metin KIYMIK, Süleyman ORUÇ, Zeynel SAĞ, Kütahya Türkülerini seslendiren yerel sanatçılarıdır.

Yöresel Türklerimiz, adi geçen ve geçmeyen yerel sanatçılarımız tarafından düğünlerde kına ve asker uğurlama gecelerinde okunmakta ve canlı tutulmaktadır. Bu vesile ile türkülerimiz nesilden nesile aktarılmaktadır.

hafızlık hikayem yusuf kahraman

Ben 2017'de 4. sınıftayken daha ilk kez yapılan ve kısa sürede herkesin duyduğu ve benim de Din Kültürü öğretmenimden duyduğum bir hafızlık projesi başlamıştı. Bu projede okul ve hafızlık bir aradaydı. Bu yüzden herkes soğuktan bu projeye fakat benim ailem ve çevremdeki şahsiyetler bu projeye sıcak bakıyordu. Bana Hafız olmayı isteyip istemediğimi sordular. Zaten hafızlığı duymuştum ama tam olarak bilmiyordum. Bana biraz garip ve neden olduğunu da bilmediğim bir şekilde yapmak istediğim bir şey gibi geldi hafızlık.

Hafızlık yapmak için kimse tarafından zorlanmadım. Kendi isteğimle yaptım önce okul sonra da Kur'an Kursu sınavlarını geçtim. Artık Kütahya Emir Sultan Kur'an Kursunun bir talebesiydim.

Ezberim iyiydi, bu sayede hızlıca hafızlığa başladım. Hem Kütahya Evliya Çelebi Anadolu İmam Hatip Lisesine gidiyor hem de hafızlık yapıyordum. Buna rağmen bana zor gelen bu değil, diğer yaşlılarım gibi eğlenememektir. Aynı şekilde onların hayatlarında bir değişiklik yokken benim hayatımda farklı bir amacın girmesi ve bu değişen hayata adapte olmak beni biraz zorluyordu.

Bir yıl bu şekilde geçmişti ve artık tamamen hafızlık yapıyordum. Bu sayede biraz da olsa boş vaktimiz vardı ama bu kez dışarı çıktığımda boş vaktimi geçireceğim kimsen kalmamıştı. İşte bu an en zor nokta. Hafızlık

yaptığımızda, en iyi anladığımız, en net ve en sert yer. İşte onu anlıyorsun. Hafızlık yapmaz kolay, zor olan onun sizden aldıklarına katlanmak. Bu aşamada çok giden oldu, herkes gibi olmak isteyenler gitti. Ben dayandım ve kaybettiklerimden daha fazlasını kazandım.

Hafızlık, sadece zeka ile yapılacak bir şey değil. Sabır da gerektiriyor. 2 yıl sabrettim. En sonunda hafız oldum. Hafızlık belgemi de aldım. 8. sınıfta resmen hafızdım. 8. sınıfta sadece derslerime çalıştım ve Kütahya Şehit Selim Cansız AİHL'yi kazandım.

Hafızlık çok zor bir iş, hem zeka hem sabır hem de fedakarlık gerektirir. İşte ben ömrümden 2 yılı feda ettim. Arkadaşlarım gibi gezemedim onlar gibi eğlenip gülemedim. Onlar gibi sosyalleşemedim hatta annemden, babamdan çok kurs hocalarını gördüm. Sanki hayatımda bir onlar varmış gibi. Bitirdikten sonra akranlarım gibi yaşamam dedim ama öyle olmadı; çünkü hafızlık aslında sabır, zeka ve fedakarlıktan çok sorumluluk gerektirmiş. İşte bu yüzden belki de hiçbir zaman akranlarım gibi olamayacağım.

Hafızlık yapmak, kendinize yeni bir kader yazmaktır. Hafızlık, başkalarından fazla bilmek başkalarından fazla sorgulanıp ayıplanmaktır. Ama yine de eğer binlerce hayatım olsaydı yine fedakarlıklar yapar, yine hafız olurum.

bir can neye bedel?

berat utkan yüksel

Konuya nasıl veya nereden başlayacağımı tam olarak bilemiyorum. Aslında başlanacak bir yer de yok. Çünkü iş kazaları yakın tarihten beri olan şeyler değil. Asırlar boyu dünyanın birçok yerinde birçok insanın canına mâl olan kazalardır.

Ülkemizde veya dünyanın hemen hemen her ülkesinde iş kazaları genel olarak inşaat sektöründe, maden sektöründe, fabrika işçiliği vs. gibi sektörlerde meydana gelmektedir. Bu tür sektörlerdeki iş kazaları dünyanın birçok yerinde olsa da ülkemizde bazı sektörlerde, dünyada ve Avrupa'da ön sıralarda yer alıyoruz. Bu kazaları kader olarak adlandırabiliriz, insanların hiçbir zaman ölüm saati değişmez fakat sadece kader diyerek geçiştirmeyiz.

Hayatın bazı bölümlerinde seçim hakkımız vardır. Hiçbir önlem almayıp, iş güvenliği protokollerini uygulamamasından gerçekleşen kazalar kader deyip geçiştirilemez. Kazalar yaşandıktan sonra soruşturulmalar yapılsa, insanlar cezalandırılırsa ne olur? Onlarca, yüzlerce hatta binlerce insan vefat ettikten, yaralandıktan sonra verilen cezalar neye fayda. Bir insanın canı kaç yıl hapis cezasına, ne kadar para cezasına bedel? Devlet veya özel kurum fark etmez, bu tür kurumların yaptığı sorumsuzluklar yüzünden kazalar meydana geliyor. Sonra kazanın gerçekleştiği yeri yamalayıp geçiyoruz.

7 Mart 1983'te Zonguldak Armutçuk'ta grizu patlaması sonucu 103 can; tam yedi yıl sonra 7 Mart 1990'da Amasya Yeniçeltik'te grizu patlaması sonucu 68 can; iki yıl sonra 3 Mart 1992'de Zonguldak Kozlu'da grizu patlaması sonucu 263 can; 3 yıl sonra 26 Mart 1995 Yozgat Sorgun'da grizu patlaması sonucu 37 can; 11 yıl sonra 2

Haziran 2006'da Balıkesir Dursunbey'de yine grizu patlaması sonucu 17 can... 25 sene içerisinde yaşanan kazalarda hemen hemen hepsi on seneyi, bırak beş seneyi bile geçmemiş. Bir yerde yaşanan kazayı yamalayıp bırakmışız. Bunlar sadece grizu patlamasının yaşandığı kazalar ki grizu patlamaları önlem alınabilen bir şeydir.

Devlet veya özel maden fark etmez, her kurumun önlenmesi, önlem alması gerekir. Bu önlemleri kaza yaşandıktan sonra değil, kazalar yaşanmadan önce almamız gerekir. Yerin onlarca metre altında çalışan insanların hayatları ile kumar oynamayı bırakmalıyız. Hiçbir insanın canı bir torba kömürden daha değerli değil.

Devlet kurumlarında özel kurumlara göre daha çok önlem alınıyor. Özel kurumlarda dikkatsizlik veya sorumsuzluk daha çok olabiliyor. "Devlet; fabrika, maden vs. işletmez" diye konuşup devlet kurumlarını satmayı, özelleştirmeyi planlayanlar acaba özel sektördeki sorumsuzluk ve dikkatsizlik sonucu oluşacak kazaları nasıl engellemeyi planlıyorlar? Bu bir ideoloji meselesi mi tabii ki hayır. Bu bütün yetkili ve yetkili olma potansiyeline sahip kişilerin sorumluluğu ve tüm insanların görevidir.

Kısacası Türkiye'de veya dünyada, devlette veya özelde fark etmeksizin her türlü iş sektöründe gerçekleşen kazalarda alınabilecek her türlü önlemin alınıp başka kazaların gerçekleşmesini önlemeliyiz. Buna rağmen gerçekleşen kazalara belki bu sefer kader diyebiliriz işte.

14 Ekim 2022'de Bartın Amasra'da gerçekleşen maden kazasında hayatını kaybeden 41 işçimize Allah'tan rahmet yakınlarına başsağlığı dilerim. Yaralananlara da geçmiş olsun dileklerimi niyaz ederim.

freud'un id, ego, superego teorisi

yiğit hikmet bircan

Özet

Bu çalışmada Freud'un bilinçaltında duyuların ötesinde bulunduğunu iddia ettiği, insanın davranışlarını kontrol eden üç psişik alan hakkındaki teorisini anlatılacaktır. Bu teorinin mantıklı ve mantıklı olmayan kısımlarını söylenmiştir. Bu çalışmada ayrıca psikanaliz hakkında bir kısım da bulunmaktadır. Çalışmanın amacı önce gerekli bilgileri verip sonrasında konu hakkında okuyucunun bir fikir edinmesini sağlamaktır.

Psikanaliz ve Freud Hakkında

Psikanaliz, insanın öz anlayışını kökten değiştiren nadir entelektüel başarılarından birisidir. Aslında Freud'un bulunduğu kavramlar insan kültürüne hali hazırda o kadar derin nüfus etmiştir ki psikanaliz jargonu en eğitimsiz kişiler tarafından bile anlaşılabilir. Şair W.H. Auden bununla ilgili Freud hakkında şunları söyler: "Freud bizim için bir insandan daha çok; altında farklı yaşamlarımızı sürdürdüğümüz bütün bir fikir iklimidir."

Freud'un tahminlerine göre Kopernik tarafından başlatılan ve Darwin tarafından geliştirilen psikanaliz etkili bir şekilde entelektüel devrimini tamamladı. Kendini kozmos ve doğada özel, ayrıcalıklı bir yerde farz eden insan kibrini baltalayan bir devrim. Kopernik'in insanoğlunun dünyasını cennetlerin merkezinden dışarıya ittiği ve Darwin'in doğanın gücüne karşı bir hiçten ibaret olduğumuzu, bizim için konfor diye bir kavram olmadığını gösterdiği bir dönemde Freud insan psikolojisinin aslında mantıksız ve bilinçsiz motivasyonlar tarafında kuşatılıp yönetildiğini göstererek sanıldığı gibi insan aklının üstün olmadığı hakkında olan bu hareketi tamamlamıştır.

Nitekim Freud'un duyular bilincin ötesinde gizli psişik bir gerçekliğin keşfi, insan duyuları ve gizli fizikî bir gerçekliğin ayrıldığı ve bu ayrımın ancak Matematik ve Fizik biliminin silahı ile yakalanabileceğini kabul eden Newton düalizminin bir uygulaması olarak görülmüştür. Newton şeması, psikanalizin psişik yaşam anla-

yışını geliştirmek, bilinçli ve bilinçsiz mental yaşam arasındaki ayrıma dayanan bir uygulama olmak için çağrıldı. Fizik nasıl insan duyularının ötesindeki fiziksel dünyayı yakalamak için bilimsel teknikler geliştiriyorsa psikanaliz de özel klinik teknikleri ile gizli bilinçaltı gerçekliklerini delip geçmeye çalışır. Freud'a göre Psikanaliz özel bir doğa bilimi olarak sayılmalıdır, tıpkı insanın mental yaşamını ilaçlarla sorgulayan bir ilaç gibi özel bir bilim dalıdır çünkü tıbbi eğitimler psişik ilişkiler için yeterli bir deneyim vermez.

Id, Ego ve Süperego

Olgun yapısal teori bilinçsiz oluşan çoğunlukla kötü tanımlanmış kavramları Ucs (Unified Cisco System) sistemi ile "İd" olarak adlandırır. İd, içgüdüsel dürtü enerjilerimizi ve filogenetik mirasımızın bir parçası olan her şeyi yönlendiren psişik bölgedir. İd bilinçsizce (her zaman, isteğe bağlı olmadan) çalışır. İlkel süreçle uyum içindedir. Organizmayı ihtiyaçları giderici, gerilimi azaltan ve zevk olarak adlandırılan faaliyetlere girmeye zorlar.

İd içinde daha sonra "ego" olarak ortaya çıkacak farklılaşmamış unsurlar vardır. Freud'un ego ve onun işlevlerini kavramlaştırması, teorik gelişimin çizgilerini açıkça gösterir. Erken formülasyonlarda Pcs (Process Control Systems) ile tanımlandı, büyük ölçüde baskıcı, kendini koruma işlevleri ve bilinçsiz şeylere varsayılan karşıtlığı ile bilinir. "Narsizm üzerine" adlı makalede Freud sadece ego içgüdülerinin libidinal olduğunu değil aynı zamanda ego işlevlerinin büyük ölçüde bilinçsiz olduğunu söyledi. Bu makale ile iki gelişme yaşandı. İlk olarak ego sadece kişisel özden farklı olarak işlevi organizmanın biyolojik çabalarını azaltmak ya da uyarılmaların üstesinde gelmek olan bir aygıt, kişisel olmayan bir varlık olarak tanımlanmaya başladı. İkinci olarak Freud'un geçici hipotezi ortaya çıktı: Ego gelişimi, çocuğa ebeveynleri tarafından temsil edilen kültürel ve etik ideallerin idealleştirilmesi veya büyütülmesi lehine narsistik öz sevgiden feragat etmeyi gerektirir. Bu "Ego ideali" ço-

cuğun kendi başka ideali olduğu zamandaki kayıp çocuk- su narsizmin yerini alır. Freud, belki de egoyu gözlemle- mek ve onu ölçmek için özel bir psişik failin ortaya çıktığını öne sürmeye devam eder. Bu kendini gözlemleyen fail ve ego ideali daha sonra üçüncü bir psişik bölge olan süperego şeklini alacaktır.

O halde “Ego ve İd” kitabında özetlendiği gibi ego ve süper ego oluşumunun doğası nedir? Başlangıçta psişik sistem şu şekilde tanımlanır: farklılaşmamış id-ego matrisi. Topografik olarak İd’in bir kısmı dış dünyanın etkisini onun üzerine getiren ön bilinçlerin ve dış algı sistemlerinin (sistem Pcpt) sınırlarına yakındır. Ortaya çıkan değişiklik egonun oluşumuyla sonuçlanır. Bu nedenle Ego, algısal sistemin bir sonucu olarak ve onun bilince yakınlığı ve erişimi nedeniyle değişen İd’in bir parçasıdır, ancak kendisi de İd gibi bilinçsizdir. Ego bir dizi işlevi üstlenir. Gönüllü hareketi emreder. Kendini koruma görevi vardır ve bu nedenle hem iç (id) hem de dış uyaranlara hakim olmalıdır. Ego, anıları biriktirerek, kaçış yoluyla kaçınarak ve aktif adaptasyon yoluyla “farkında” olarak dış uyaranlara hakim olur. İçsel dürtü uyaranlarıyla ilgili olarak, doyum moduna veya doyumun sağlanıp sağlanmayacağına akıllıca karar vererek içgüdülerin taleplerini kontrol etmeye çalışır. Gerçekten de ego, gerçeklik ilkesine boyun eğmeleri için içgüdüsel libidinal dürtüleri dizginlemeye çalışır. İd bir tutku kazanırsa ego; akıl, sağduyu ve savunma aracıdır. Yine de ego, idden asla keskin bir şekilde ayrılmamıştır. Freud, egonun “alt kısmının” id boyunca uzandığını ve bastırılmış materyalin id aracılığıyla ego ile iletişim kurduğunu (dirençlerine karşı “bastırdığını”) iddia eder.

Ego işleyişinin doğası, süperego oluşumuyla daha da netleşir ve karmaşıklaşır. Süperego oluşumunu anlamak için bir ipucu, Freud’un melankoli analizi tarafından sağlandı. Kişisel (ya da "nesne") bir ilişki "kaybolduğunda", kayıp nesnenin yine de "özdeşleşme" yoluyla yeniden kazanılabileceğini, yani kaybolan nesnenin "ego içinde yeniden kurulduğunu" öne sürdü. Cinsel nesneden vazgeçildiğinde ego değişir. Terkedilmiş libidinal nesne artık egonun içinde kurulur. Ego, nesneyi (bir içe yansıtma olarak) kendi içinde birleştirir, onunla “özdeşleşir” ve böylece onun yapısını veya “karakterini” oluşturur. Bu şekilde, bir nesne yatırımı bir içe yansıtma ile değiştirilir. Freud, belki de kimliğin nesnelere ancak bu tür özdeşleşmelerle vazgeçebileceğini ve sonuç olarak egonun terk edilmiş nesne yatırımlarının bir çökeltisi olarak görülebileceğini öne sürer.

Freud, süperego oluşumunun teorik temelini, egonun özdeşleşme yoluyla nasıl inşa edilip değiştirilebileceğinin bu analizinden buldu. Erken çocuklukta ilk özdeşleşmelerin, “ego idealinin” kökenlerinin burada bulunacağı anlamında kalıcı ve önemli bir önemi olacak olanlar olacağını savundu. Ayrıca, bu özdeşleşmelerin yapıl-

masının gerekliliği, Oidipus kompleksinin üçgen karakterinde bulunacaktır.

Açıklayıcı amaçlar için, erkekler için basit Oidipal durumu düşünün. Freud’un teorisine göre oğlan babasıyla özdeşleşirken anneye libidinal bir bağlılık geliştirir. Sonunda anneye yapılan erotik yatırım yoğunlaşır ve baba artık bir engel ya da kıskanç bir rakip olarak görülmeye başlar. Oğlan, annesine sahip olmayı ama aynı zamanda şimdi biraz kararsız görülen rakibini de yerinden etmek istiyor. Ancak bu, güçlü rakip, hadım etme tehdidi yoluyla önemli bir misilleme yapma yeteneğine sahip olduğu sürece, kayda değer bir endişe yaratır. Bu nedenle, hadım edilme kaygısının artması göz önüne alındığında, Oidipal durum erkek çocuk için savunulamaz. Libidinal yatırımdan vazgeçilmelidir. Bazıları patolojik sonuçlar doğuran birçok komplikasyon mümkün olsa da, standart manevra, oğlanın anneye yönelik ödipal arzularını bastırmasıdır.

Oedipus Komplex , Oidipal durum nedir ?

Fallik erotojenik bölgenin libidinal yatırımı, karşı cinsten ebeveynle birleşme ve temas arzusuna ve eş zamanlı olarak aynı cinsten rakip ebeveyni yerinden etme arzusuna yol açar. Karşı cinsten ebeveyni yönelik rekabet, rakibin misillemesinden korkulduğu sürece endişe yaratır (“iğdiş etme kompleksi”). Bu, ensest arzuları bastırarak ve süperego oluşumunun temeli olan aynı cinsiyetten ebeveynle özdeşleşerek çözülür. Freud bir keresinde erkek ve kız çocukları arasındaki Ödipal gelişim sürecinin tamamen benzer olduğunu öne sürmüştü, ancak daha sonraki formülasyonlar kızlar için Ödipal çatışmanın çözümünü evliliğe ve doğuma kadar erteledi.

Yine de çocuksu ego bunu etkili bir şekilde yerine getiremeyecek kadar zayıftır. Oidipal arzuların ifadesi, çocuğun babasının şahsında bir engelle karşılaştığı için, bu arzuları bastırmanın bir yolu kendini gösterir: babayla özdeşleşmeyi yoğunlaştırarak kendi içindeki engeli kurmak. Bu özdeşleşme, güçlü babanın gücünü ödünç almanın bir yolu olduğu sürece, çocuk bu şekilde gerekli bastırma eylemini gerçekleştirmek için gerekenleri toplar. Ancak, gördüğümüz gibi, özdeşleşme tipik olarak egonun değişmesiyle sonuçlanır. Gerçekten de, babanın Oidipus kompleksine bir çözüm olarak dahil edilmesi o kadar önemlidir ki egonun içinden, daha sonra babanın karakterini koruyacak olan süperegodan yeni bir psişik fail ortaya çıkar. Ayrıca, her özdeşleşme eylemi libidonun yüceltilmesiyle sonuçlanır. Libido "cinsellikten arındırılmıştır". Ancak bu yüceltme aynı zamanda saldırgan (ölüm) içgüdülerinin artık erotik libidoya bağlı olmadığı anlamına da gelir artık "devre dışı bırakılmıştır", serbest bırakılmıştır ve artık etkisiz hale getirilmemiştir. Freud, süperegonun diktatörce emirlerinin (“Yapacaksın”) acımasız sertliğinin kaynağının burada yattığını öne sürdü, bu özdeşleşme ve libidinal yayılma tarafından serbest

birakılan saldırgan enerjiler havuzunda yatmaktadır.

Süperego bu nedenle aile yaşamının bir çökeltisidir. Ego ideal standartlarına ve ahlaki hedeflere bağlı kaldığı için mükemmellik çabasını zorlamaya çalışan bir kurumdur. Sonuç olarak süperego, kişiliğin “vicdanı”dır ve suçluluk duygusu uyandırarak egonun kusurlarına karşı misilleme yapabilir. Süperego, idin ilk nesne yatırımından (Ödipal durumda) türetildiği sürece, süperego ide yakın kalır ve “temsilcisi olarak hareket edebilir” (gerçekliği temsil eden egonun aksine). Ve vicdanın kökeni, bilinçdışı olan Oidipus kompleksine bağlı olduğu için, buna karşılık gelen suçluluk duygusu da bilinçdışı olmalıdır. Gerçekten de Freud, süperegonun ide indigini ve sonuç olarak “bilinçten egodan daha uzakta” olduğunu iddia eder.

Bu, Freud'un belirttiği ilginç bir paradoksa yol açar. Kişi irrasyonel libidinal ve saldırgan arzulara sahip olduğunun bilincinde olmadığı için sanıldığından çok daha “ahlaksız”dır. Ama süperego (ve onun ceza olarak yüklediği suçluluk) da bilinçsiz olduğu için, kişi bildiğinden daha ahlaklıdır.

Süperego oluşumu ve onun temsil ettiği idealler, kişinin Oidipus kompleksine hakim olmak için. Ve bir anda ortaya çıktığı için ego hâlâ savunmasızken, egoya göre baskın bir konumu korur. Freud, süperegonun, teorisinin insanın “yüksek doğasını” ifade eden kısmı olduğuna işaret etmeye hevesliydi. Çocukken ebeveynlerimizin şahsında bu yüksek doğaları bildiğimizi savundu, “onlara hayran kaldık ve onlardan korktuk; ve daha sonra onları kendi içimize aldık” şeklinde introjeksiyonlar yaptık. Ve eğer din, ahlak ve sosyallik insanlıkta daha yüksek olan şeyler olarak kabul edilirse bunlar da psikolojik kökenlerini süperegonun işleyişinde bulurlar. Dini, koruyucu ve besleyici bir Tanrı özlemi, kökenini, süperegonun babaya yönelik çocuksu özlemimizin bir çökeltisi olduğu gerçeğinde bulur. Yargılayıcı bir Tanrı karşısındaki dinsel alçakgönüllülüğümüz, süperegonun öne sürdüğü ideallerin gerisinde kalmış bir egonun özeleştirisinin bir yansımasıdır. Gelişimle birlikte (süperego olarak içe atılan) babanın buyrukları, daha sonra vicdanın işleyişini güçlendiren ve böylece ahlaki suçluluk duygularını yoğunlaştıran diğer ahlaki otoriteler tarafından tamamlanır. Ve her türden sosyal duygu, süperego oluşumunun model olduğu nesne tanımlama türünden kaynaklanır.

İnsan doğasında daha yüksek olanı temsil etmenin yanı sıra, süperego aynı zamanda çeşitli patolojik durumlarda da rol oynar. Nevrotik ıstırabın uzaması, süperegonun zorlu taleplerini karşılayamamanın bir tür cezası olduğundan, “terapötik iyileşmeye direnç” ile ilişkilidir. Melankoli, süperego saldırgan içgüdülerin şiddetini benim-

seyip onları egoya karşı yönelttiğinde ortaya çıkar. Bazı takıntılı nevroz türleri de (kendine karşı olarak nesneye eziyet etmek) süperegonun sert suçlamalarıyla ilişkilendirilebilir.

Egonun iki yönden kuşatıldığı açık olmalıdır. İdin “aşağıdan” libidinal ve saldırgan dürtüleriyle ve ayrıca süperegonun “yukarıdan” gelen sert ahlaki ve mükemmeliyetçi talepleriyle başa çıkmalıdır. Ego, bu zıt eğilimleri dış gerçekliğin talepleriyle daha da uzlaştırmalıdır. “Mümkün olduğunda,” diye yazar Freud, “[ego] kimliğin Ucs'sini giydirir. PCS rasyonalizasyonları ile komutlar; id, aslında inatçı ve boyun eğmez olduğu halde, gerçeğin nasihatlerine itaat ediyormuş gibi yapar; kimliğin gerçeklikle ve mümkünse süperego ile olan çatışmalarını da gizler.” Freud ayrıca egoyu bir atın üstün gücünü kontrol etmek için mücadele eden bir adama, nihayetinde parlamentonun iradesini boşa çıkarmaktan aciz olan anayasal bir hükümdara ve çok sık “dalkavuk olma cazibesine kapılan bir politikacıya” benzetmiştir. fırsatçı ve yalancı.” Böyle bir mücadele kişiliği nevroz haline getirdiğinde psikanalize başvurulur.

Sonuç

Freud'un üçlü kişilikle ilgili açıklamasını özetlemenin bir yolu şudur: Şimdiye kadar yalnızca örtük olarak kalan metapsikolojik varsayımları açıklığa kavuşturmak. Freud'un topografik bakış açısı, insan davranışının kritik belirleyicilerinin bilinçsiz olduğudur; “id” olarak adlandırıldığı biyolojik bir bölgeden kaynaklanmaktadır. Dinamik bakış açısı, bu kritik belirleyicilerin, iki sınıfın tanımlanabileceği içgüdüsel dürtüler olduğudur: Eros (cinsiyet, kendini koruma) ve ölüm içgüdü (saldırganlık, sadizm). Ekonomik bakış açısı, psiki böl-geler arasındaki bu itici enerjilerin “hidrolik” eğilimlerinin bir davranış düzenleyicisi olduğudur.

Bize göre İd, Ego ve Süperego

İnsan, hayatında yaptığı davranışlar ve kişisel özellikler insanın çocuk yaşta kazanmaya başladığı alışkanlıklardan aslında. Piaget'in çocuk psikolojisinde göre çocuk önce etrafındaki nesnelere sonrasında ise kişileri sonrasında nesnelere varlıklarını öğrenirler. Bana göre insan bilinçaltı gibi beyninde farkında olmadan her şeyi oraya kaydettiği ve notlar çıkardığı bir alan vardır. Bu alanda insan belirli alanlara göre değil de kendi öğrendiklerinden çıkardıklarına göre hareket eder. İd bize göre aslında “nefs” tarzında bizi bencil, kötü işlere sürükleyen şeytanımızdır. Ego ise nefis'in cinsel arzu ve zevk bölümü denilebilir. Ödipal Kompleks de Freud'un belirttiğinin aksine; bir insan kesinlikle annesi vb kişilere karşı cinsel bir istek duymaz hatta bundan tiksindir. Çünkü dediğimiz gibi insan öğrendiklerinden notlar çıkarır ve bunları kullanır şöyle ki: Anne çocukla küçüklükten itibaren bir bağ geliştirir. Bu bağ çocukta vicdanı oluşturarak çocuğa,

annesine karşı bir istek geliştirmemesi gerektiğini öğretir. Ailesinin büyüklerine olan saygısını gören bir çocuk kendinden büyük herhangi biriyle bu bağlamda bir istek geliştirmemesi gerektiğini çünkü herkesin kendi dengine karşı istek geliştirdiğini görür ve öğrenir. Fitrat olarak erkekler annelerine, kızlar ise babalarıyla daha iyi anlaşır. Bunun sebebi karşı cinsle olan zevk değil sevgi bağıdır. Kız babasıyla daha yakındır çünkü babası ona farklı bir bakış açısından yaklaşandır. İnsan için en önemli olan elde edebileceği farklı görüşler ve deneyimlerdir. Bir erkek çocuk, sevdiği bir insan olduğu vakit hem annesinden hem babasından tavsiye alır. Bu günümüzde çok yaygındır. Babalar etraftaki başka kötü erkeklerin hareketlerinden not alınarak kızını bunlardan korumaya çalışır. Zira İslam dininde kadın en çok gözetilen varlıktır. İslam dininde kadın onun rızasıyla anne ve baba gözüyle bir eş seçilmesini öğütler. Kadının hukukunu sert ve kesin bir şekilde korur. Bunlar erkek içinde geçerlidir. Bu yüzden İslam dini eğitimin çocukluktan başlamasını öğütler.

Hatırlarsanız İd'e nefis gibi demiştik. Farklı bir şekilde bakarsak nefis Arapçada aynı zaman "kendini" manasına gelmektedir. İnsan kendini kontrol edebilirse insan olur. Katillerin bir çoğu küçüklüğünde travmalar yaşamış kişilerdir çünkü beyinleri, gördükleri şiddetin en güzel yol olduğunu zannederek bunu not alır. Bu dünyaya kimse içinde kötülükle gelmez. Herkes öğrendikçe ya kötülebilir ya iyileşir. Zira insanın her şeyi bilgiye bağlıdır. İslam insana sadakayı öğretir. Sadakayı öğrenen insan aynı zamanda sadaka vermemeyi de öğrenir. Nefis olumsuz yönle ilgilenir ve kişiye bunu gösterir.

Süperego denilen şey ise aslında ruh gibidir. Ruh, Allah'tan tertemiz olarak gelir ve iyiyi ister. Nefisle çatışır sürekli. Aynı zamanda insan neslini devam ettirmek ister ama bunu zorla yapamayacağını da öğrenir çünkü karşıdaki kişi üzüldüğü vakit ruh devreye girer ve vicdan gelişmeye başlar. İnsan öğrenebildiği için değerlidir, insandır. Bilgiyi üretebildiği için düşünür. Düşündüğü için fark eder. Ama ben ne yaparsam yapayım İslam'ın lezzetini tatmamış ve takmak istemeyen birine laf anlattamam. Ruh engellenirse bu şekilde kendini suçlamamak için farklı kişilikler ortaya çıkartan insanlar olur.

Bizim Sonucumuz

İnsan, bilinçaltı denilen kısmın aksine ruha sahiptir. Ruhta bulunan nefis ve vicdan ile öğrendiklerini yargılar. Beyin bunlara göre not alır ve kullanır. İnsan bilgisi ile insanlaşır. Mantık ile Ahlak bilimini kurar. Saygı ve sevgi kuramlarını oluşturur. Yani insan farkında olmadan kaydettiği her şey ile hareket eder ve hükmeder. Mahşer gününde bu yüzden herkes ruhuyla yargılanır. Bu yüzden herkes ölümden korkar, ruh bedenden çıkmak istemez, öğrendiklerinden korkar. Çünkü ruh, Allah'tan bir parça olarak içimizdeki her şeyin kaynağıdır; Tıpkı Al-

lah her şeyin sebebi olduğu gibi. İnsanın her davranışının iki sebebi vardır:

1-Öğrendikleri bilgiler, 2-Ruh, ruhun içindeki vicdan ve nefis.

Sözlük

Nevrotik İstirap nedir?

Herkes zaman zaman belli nedenler doğrultusunda kendini kaygılı, korkmuş veya huzursuz hissedebilir ancak; olumsuz duyguların sebebi olan durum ortadan kalktığında normal hayat geri döner. Bu duygu durumları kişiyi dış tehditlere karşı korur ve olması çok normaldir. Nevrotik kişiler ise yaşanmış olan herhangi bir olaydan bağımsız olarak günlerini güvensiz, tetikte, kaygılı ve huzursuz hissederek geçirirler. Kişinin hissettiği bu karmaşık duygular gün içerisinde sıklıkla değişir ve kişide terleme, titreme, kalp çarpıntısı gibi fiziksel tepkiler görülebilir. Belirttiğimiz gibi her bir birey, dönemsel olarak nevrotik özellikler sergileyebilir, kendini huzursuz veya güvensiz hissedebilir ancak nevrotik bozukluğa sahip kişilerin hayatının odak noktasında kaygı ve karamsarlık vardır. Bu kaygılı durumdan kurtulmak ve yaşama ayak uydurabilmek adına kişi bilinçsizce bir çaba içerisindedir fakat kaygılı durum hiçbir zaman kişinin peşini bırakmaz. Hem duygu hem de davranışsal problemlere sebep olan nevroz, kişilerde anksiyete, depresyon gibi psikolojik problemlere davetiye çıkarmaktadır.

Eros nedir?

Davranışı motive eden iki içgüdü sınıfından biri. Cinsellik ve kendini koruma unsurlarını içeren "yaşam" içgüdü, "her şeyin koruyucusu" olarak tanımlanır. Bu, yaşamı cansız bir duruma indirgeyen karşıt eğilim ya da saldırganlık ve sadizm tarafından ortaya çıkan "ölüm içgüdü" ile çelişir.

KAYNAKÇA

- Edelson, M. (1988). *Psychoanalysis: a theory in crisis*. Chicago: University of Chicago Press.
- Gay, P. (1989). *Freud: A life for our times*. New York: Anchor/Doubleday
- Greenberg, J. R., & Mitchell, S. A. (Eds.) (1983). *Object relations in psychoanalytic theory*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Hassin, R. R., Uleman, J. S., & Bargh, J. A. (Eds.) (2005). *The new unconscious*. New York, NY: Oxford University Press.
- Reppen, J. (Ed.) (1985). *Beyond Freud: A study of modern psychoanalytic theorists*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Id, Ego, and Süperego Daniel K. Lapsley and Paul C. Stey, University of Notre Dame
- https://maplab.nd.edu/assets/224926id_ego_superego_encyclopedia_of_human_behavior.pdf (29.10.22)

sosyal hizmet uzmanı mehmet toprak:

"hayattaki en zor şey, tutum ve davranışları değiştirmektir."

ömer tuğra bayram

Her şeyden önce sizi tanıyarak başlayalım. Siz kimsiniz?

Ya valla hakikaten sorun en zoru. Hayat ne ile devam ediyor biliyor musun? Vallahi arayışla devam ediyor. İsmet Özel ne diyor: "Bulanlar arayanlardır" diyor ya... Bu noktada Kütahya, Emet doğumluyum. Evliyim, 3 çocuğum var. Severek evlendim. Allah size de nasip etsin inşallah çünkü zor geliyor çocuklar. 2008'den beri Kütahya'da ikamet eden bir adamım. 2005 yılında devlet memuru oldum. 30 yaşına kadar birazcık işte sağda solda çalıştık, üniversiteyi bitirdikten sonra. İşte birkaç böyle bir iş kurmaya çalıştık, batırdık. Beceremedik bu işleri. Ama hâlâ bir ümidimiz var. Onu öldürmedik.

Şimdi sosyologsunuz.

Hayır.

Nasıl yani?

Şimdi ben bu tabiri kabul etmiyorum. Neden dolayı kabul etmiyorum biliyor musun? Şimdi okula girdim ben, Hacettepe Sosyal Hizmetler'e. O zaman Türkiye'deki tek okul. Okuldan mezun olduktan sonra sosyal hizmet uzmanı unvanı veriyorlardı. Biz işte mezun olduk. Ama mesleğe başladıktan sonra sosyal hizmetler uzmanı olarak tanıtıyoruz kendimizi, okul tek bir meslek tanımlıyor, ondan sonra diyorlar ki sosyolog musun? Ben sosyolog de-

ğilim. Ben sosyal hizmetler uzmanıyım. Sosyal çalışmacı yapım var. Tanım olarak sosyal çalışma görevlisi yaptılar. Hani neden bu ayrımı yapıyorum? Çünkü sosyolog toplum birimiyle ilgileniyor sadece ama bizde aldığımız dersler, yani eğitim noktasında hem bireysel görüşme tekniklerini alıyoruz hem sosyal kuramları alıyoruz. Özetle sosyal hizmet uzmanıyım.

Peki sosyal hizmet uzmanı olarak bu meslek hakkında bir bilgi verebilir misiniz?

Sosyal hizmet mesleğinin ana kaynağı, şimdi bir tane müracaatçı vardır, bir de kaynak vardır. Müracaatçı bu kaynağa ulaşamaz. Müracaatçının kaynağa ulaşmasını sağlayan elemandır. Ya çoğunluk olarak bizim şeyimiz hani, alt sosyalekonomik düzey dediğimiz gruplar veya hatta birazcık açacak olursak eğer, yani kendi kendine yetemeyecek gruplar ki bunun içinde engelliler de var çocuklar da var, yaşlılar da var. Suçlu dukalarından tut hepsini birlikte aldığımızda bu tarz gruplarla kaynağı buluşturan kişidir aslında.

Pekala. Hapishanede çalışan bir sosyal hizmetler uzmanının normal bir sosyal hizmetler uzmanından farkı nedir?

Şimdi o tanımlamayı ben şu şekilde yapıyorum. Cahit Zarifoğlu diye bir

adam var tanıyor musunuz bilmiyorum. Bir Değirmendir Bu Dünya adında bir kitabı var. "Bir değirmendir bu cezaevleri, bu mapushaneler" diye tanımlıyorum ben. Diğer mesleklerden ve diğer meslek arkadaşlarımızdan farkımız o oluyor. Şimdi ben öğrenciyken hep derdim, insan ömründe bir kez bile olsa hapishaneye girmeli diye. Şu dünya hayatında eğer ki hak ve adalet için bir şeyler olacaksa bunun bir kavgası olmalı. Hapishanede geçmemiş işte 3, 5 aylık 2 yıllık her neyse bir ömür varsa bu ömür boşa geçmiştir gibi kendimize telkinlerde bulunuyorduk. Çok şükür nasip oldu, merhamet etti Allah bize, çalışan olarak girdik. İyi ki de mahkum olarak girmemiştik. 20 yılın sonrasında da böyle bir tecrübeyle karşılaşıyoruz.

Bizim sıkıntımız bir de yani şey, ceza evinde her şeyi görebiliyorsun. Kişilerin psikolojileriyle alakalı. Örneğin hastanede çalışırsın bir engelli görürsün ya da diyaliz hastası birini görürsün onlarla çalışırsın. İşte birisi hastaneden ekonomik sorunlar sebebiyle çıkamamıştır bunları görebilirsin. Sosyal hizmetlerde çalışsanız işte annesi babası terk etmiş çocuklarla, yaşlılarla, engellilerle, down sendromlu insanlarla, şiddet görmüş kadınlarla çalışabilirsin. Mesela afet sonrası bir deprem yerinde olay sonrası, travma sonrası ruhsal

bozukluklarla çalışırsın. Ya da yardım kuruluşlarına gider kömür dağıtımı gibi yerlerde çalışırsın. Fakat ceza infaz kurumlarında her şeyi görebilirsin. Psikolojik hastaların envaiçeşit haliyle karşılaşırsın. Bir çok rahatsızlığı olan insanlarla aynı yerdesin. O bir odada hayat var. İşte annesi babası ziyaretine gelmeyenler, karısından, eşinden, dostundan ayrı kalanlar, bunların hepsini görebiliyorsun. Fakat bu çeşitlilik bence iyi bir hakimiyet kurmanızı sağlıyor bence.

Sizinle konuşmaya gelen mahkumlar neden ve genelde hangi konularda konuşmak için geliyorlar?

Her türlü konuda. Özellikle Sosyal hizmet varsa hani S harfi varsa eğer yani sosyal ibaresi, bu ibare ceza infaz kurumlarında her şeyi kapsayan bir ibare. Yani atıyorum o mahkum muhatap bulamadığı andan itibaren sana gelir. Ben imam hatip mezunu biriyim. Bu düsturla büyüdüm. Necip Fazıl diyor "Hasret bir rüzgardır kapı kapı aralar geçer" diye. Bu çalınan kapıya Hacet Kapısı diyor Necip Fazıl. Birisi kapıyı çaldığında bize merhaba dediğinde onunla ilgileniriz. Neden gelirler diyecek olursak eğer, pek çok nedenden dolayı gelebilirler. Psikolojik hastalıkları veya rahatsızlıkları vardır gelirler, sosyal problemleri vardır gelirler, yani eşiyle ve ailesiyle olan problemlerinden dolayı gelirler, işte eşi doğum yapmıştır, birini aramıştır telefona çıkmamıştır o yüzden gelirler, çalışma talebinde bulunmak için gelirler, kantinden falanca eşyayı alamadım hocam, bu eşya kantinde yok muydu diye gelirler... Bu tarz daha pek çok konu ve problem, istek var. İşte insan dışarıda nasılsa içeride de öyle. Bundan dolayı yani bu yelpaze, insanların isteklerinin tükenmemesinden dolayı çok geniş, pek çok konudan dolayı gelebilirler.

Şimdi işiniz gereği profesyonel olmak zorundasınız. Fakat hani karşınıza her türden suç işlemiş insanlar gelebiliyor. Bu tarz durumlarda nasıl hissediyorsunuz? İnsanlık hali olarak ister istemez yargıladığınız oluyor mu?

Biz okulda bu mesleği seçtiğimizde şu söyleniyor bize. Sen dil, din, ırk, mezhep, inanç ayrımı yapmadan yaklaşacaksın. İşte o klasik "Poker Face" tabiri var ya, o bu işte. Ve hani bu durum 4 yıl boyunca yediriyor sana. Bir taraftan da ne var? Şu, kendi (background)unda beslenme noktasında mazlumun dini sorulmaz. Birisi yere düştüğü zaman eğer bir sıkıntısı varsa işte Hristiyan mıydı? Müslüman mıydı? İşte sen gavur musun? Şu mezhep bu mezhep muhabbeti olmaz yani. İhtiyacı varsa eğer sen, İsmet Özel'in dediği gibi "İnsanların safına yazıldıysa senin ismin sen ona girersin." Şimdi mesela topluma baktığımızda, televizyonlar ne yapıyor? Diyor ki işte cinsel suçlular. İşte pedofili suçlusu. Kadına şiddet. Yani bangır bangır herkes bir şeyler söylüyor. Suç takibi diye bir şey yok. Mesela hırsızlık şuan masum bir suç mu? Çoğunluğa işte 4 yıl 5 yıl ceza veriyorlar. Şimdi evli olduğunu düşün. Ya da başka bir şey yaptın mesela çocuğun var. Hırsızın bir tanesi saat gece 3'te geldi. Geldikten sonra hırsızlık yapıyor, ve senin kızın veyahut eşin yüz yüze geldi. Fakat hırsız hiçbir şey yapmadı. Ama ne oldu senin eşin korktu. Ne çaldı? Bir şey çalmadan gitti diyelim. Sonra 5 yıl ceza yedi bundan sonra falan. Türlü türlü şeyler yaptı psikopatça. Biz bunların hepsini bir kenara bırakıyoruz. Tüm bu suçların hepsi bir. Zaten ben şahsım olarak böyle bir şeye kızacak olsam olay çıkartacak olsam bu meslekte işim olmaz. Bizim sevmediğimiz bir suç türü olmaz. Ve hani insanların en çok içlerinin rahat ettikleri suç kaza sebebiyle, istemeden

ölüme neden olmaktır. Ama nereden bilebiliriz? Mesela benim abim öldü diyelim, sözde kaza sebebiyle, istemeden oldu, ama bana göre cinayetti. Hani biz burada suç ayırımına ve saireye girmeyiz. Hani meslek sürem boyunca görmediğim çok nadir şey vardır. Ceza infaz kurumları gizemli yerlerdir ya, bu yüzden insanlar bu gizemi merak eder. Göremediğini, bilemediğini merak eder. Cezaevleri merak edilen yerler. İşte içerisi, oradaki hayat vesaire. Mesela dışarıda yaşadıkları problemler içeride de devam ediyor. Psikolojik hastaları varsa bunlar içeride de devam ediyor.

Şimdi bu tarz mahkumlar size geldiğinde, siz de dediniz ayırım gözetmiyoruz diye. Gelip dertlerini anlattıklarında bu problemleri çözmek için uyguladığınız özel bir metot ve uygulama var mı?

Evet tabii ki. Bu tarz şeylerin eğitimlerini alıyorsun. Yapılandırılmış görüşmelerimiz var yani, kişinin atıyorum psikolojik tanısı var ise...

Siz o tanıyı koyabilir misiniz peki?

Tanı koyma işi, psikolog ve sosyal hizmetler uzmanında yok. Biz tanı koyamıyoruz. Tanıyı psikiyatristler koyabilirler. Biz onun yönlendirmelerini yaparız. Olay üzerinde çalışırız. Yani atıyorum kişinin psikolojik bir tanısı varsa, mesela zihinsel yetersizlik veya şizofreni gibi hastalıklarda hangi adımlar atılması gerekiyorsa onları atıyoruz. İşte ilaç takiplerinden bireysel görüşmelere, grup çalışmalarına kadar, en aşağı 12 madde grup çalışmalarımız var. Özel programlardan öfke problemlerine, sigara, alkol ve madde bağımlılığına, salıverilme sonra gelişim programlarına hani belirli opsiyonları olan grup çalışmalarımız var.

Mahkumlar arasında zaman zaman tartışmalar veya kavgalar olabiliyor. Bu tarz kavgaları ve

anlaşmazlıkları siz nasıl çözüyorsunuz?

Bu tarz kavgalar anlaşmazlıklar hayatın içerisindeki çünkü ortak yaşam kuralları denen yaşam kuralları var yani...

Çünkü bazen insanlar aynı hücrede bir tecavüzcü, bir çocuk katili olmasına katlanamıyor.

Yok yok yok. Suç grupları ayrılır. Cezaevlerinde suç ayrımları var. Suç gruplarına göre dizayn edilmiştir çünkü. Bunlar dizilerde olan şeyler. Bizim insanımız neyi seviyor biliyor musun? Ajitasyonu seviyor. Entrikayı seviyor, yalan dolanı seviyor. Kurmacayı seviyor. E insanlar da aldanmak istiyorlar. Ve hani tekdüze anlattığı zaman senarist onu karşılık bulmuyor, reyting bulmuyor. Reyting olmayınca da para gelmiyor. Para gelmeyince de böyle bir yapım göremiyoruz. Uyuşturucu, uyuşturucuyla kalır abi. Cinayet cinayetle kalır. Hırsız hırsızla kalır. Tecavüzcü tecavüzcüyle kalır. Fakat bu gruplar içerisinde ortak yaşam kurallarına uymayan birileri olduğunda kavgalar illaki çıkacak. Paradan dolayı olabilir ki içeride kesinlikle para bulunmaz orası ayrı konu, çeşitli sebeplerden kavga çıkabilir. İşin içerisinde yaralama olduğunda ne olur? E adliyeye taşınır konu. Ardından ceza alırsın sana olumsuz olarak yansır yani bu.

Peki şimdi bu tarz suç temalı diziler çok fazla var ve her yerde var biliyorsunuz. İkonikleşmiş, kalıplaşmış bir hapisane hayatı var. Tuvalette insanların bıçaklandığı, gardiyanlarla suçluların anlaşmış bir şeyler yaptığı veya gardiyanlarla dalaştığı pek çok sahne var. Bazı insanlar cidden bunu böyle zannediyor. Peki işin doğrusu, aslı nedir?

İnsanın olduğu yerde bu hangi konu olursa olsun, insanın olduğu yerde sıkıntı olabilir. Bu ister ceza infaz kurumu olsun ister hastane olsun ister okul olsun. Hangi mülkiyet

olursa olsun insanın olduğu yerde bu tarz şeyler olabilir. İyiler var kötüler var, hakkı tavsiye edenler var, ondan uzaklaşmayı tavsiye edenler var. Şeytan var, melek var. Yani bu muhakkak olacak fakat televizyonlar bunu artık abartmanın iyice ötesinde anlatıyor. Kavga olabilir tıpkı dışardaki gibi, yaralama olabilir ama sen kalkıp da bir tane adamı işte bir tane memur geldi bıçakladı falan ya yani bu işin CİMER'i bu işin avukatı, savcısı vesairesi var. Adam oraya evine ekmek götürmek için gidiyor be! Adam deli mi ya? Bugün herhangi bir okulda birisine tokat atılabiliyor mu? Bitti o olay. 80 öncesinde belki olmuş olabilir ama şuanda kötü muamele kesinlikle yok yani.

Neyse siz de söylediniz diziler bunu çok abartıyor diye. Bu çok abartılmışlık belli bir dozdan sonra insanların bu tarz bir hayata özenmesine neden oluyor. Devlet bunun farkında değil mi? Bunun neden önüne geçilmiyor? Çünkü mesela hani Adana01 gibi saçma sapan diziler var ve bunu izleyip ağzının suyu akan, özenen insanlar tanıyorum. Bu tarz dizilerle alakalı neden bir yasa vesaire yok?

Ben politikacı değilim. Ben neticede devlet memuruyum. Hani bu noktada benim düşüncelerim var evet, hani olması gerekenler var yapılması gerekenler var. Ama ben icra makamında değilim.

Peki icra makamındakiler neden böyle düşünmüyor?

İş en sonunda şuna geliyor, mesela milli eğitimde bir öğretmensin, eğitimde sorunlar var fakat müdavimi milli eğitim bakanıdır. Hani bu noktada sorunlar vesaireler, bunları çözecek insan ben değilim. Ama bireysel olarak bunun hepsini konuşabiliriz. Bunun temelinde ne var dersin, konfor var derim. Konformizm var ve konformizm yaşamda diziler kanalıyla, sosyal medya kanalıyla bunlarla özentili oluşturuyor. Çabalama-

dan en değerliyi görmek isteme sorunları oluyor. İnsanlar kabul iletişi ile yaşar. Yani biz seninle ilk tanıştığımızda benim sana verdiğim ilk geri bildirim noktasında "İşte Tuğra'cım saçlar iyiymiş bizim zamanımızda biz böyle uzatamazdık, işte küpen güzelmış yakışmış sana" gibi... Mesela ben bunu samimiyetle söylüyorum ve sana bir kabul iletişi gönderiyorum. Ve bu kabul iletişi senin hoşuna gidiyor. Ya da hocanın seni tanıtırken "Dergimizin yazarı, mülakatlarını yapan öğrencimiz" dediğinde bu güzel bir şey yani insanı mutlu eden bir şey. Bu kabul iletilerini almak istiyor insan. Bunu kimisi gayrimeşru yollar ile almak istiyor. Tanınmak, saygınlığını arttırmak vesaire. Kimisi de farklı farklı yollarla, yazarlıkla, sadakalarla vesaire almak istiyor. Bu söylediğim mekanizmalar noktasında bu işi yapacak olan insanlar siyasiler ve bu işin yüksek makamları.

Siyasiler neden bir şey yapmıyor peki?

Şimdi yapmıyor demek şey olur, sıkıntı olur. Ne konuda sıkıntı olur? İşte sen yapmıyorsunuz dediğinde adam der ki ben yapıyorum. Birisi çıkar şu kadar okul açtım, şu kadar cezaevi yaptım der, birisi çıkar sadece okul yapmakla olmaz der. Bu tarz şeyler benlik sorular değil.

Hapishanede intihar vakaları yaşanmakta bunu biliyoruz. Peki Kütahya'da bu durum nasıl? Bunun önüne nasıl geçilebilir? Ve bu tarz olaylar diğer geride kalan mahkumları nasıl etkiliyor?

Kırık cam teorisi vardır, biliyorsun psikolojide. Bu teoride bir yerde bir cam kırıldığı zaman sen onu hemen düzeltmezsen, yerine yenisini koymazsan o cam kırığı büyür. Düzeltmen lazım. Toplumda da öyle bu psikoloji. Bu intiharlar şimdi tek bir sebebe bağlanamaz. Bu ceza infaz kurumlarının yaşantısına bağlanamaz. Yani ceza almaya bağlanamaz, kötü muameleye bağlanamaz. Fakat

insanlardaki algı böyle oluyor maalesef. Bunu tüm samimiyetimle söylüyorum, adam diyor ki kötü muamele gördü o yüzden intihar etmiştir. Ya sen bu işin (background)unda ne var bilmiyorsun ki! (Background) unda mesela ailesi hiç ziyaretine gelmiyor, cezaevine düşmüşün maalesef 4 yıl yatmışsın, 4 senen gitmiş, bir kere bile ziyaretine gelen giden olmamış. Bu insan ancak sosyal destek istemleriyle hayatta kalır. İnsan, arkadaşının aramasıyla hayatta kalır. Sevgiliyle, eşiyle, kimi varsa onunla hayatta durur. Maddi ihtiyaçlar içeride de devam ediyor. Sen şimdi sigara içiyorsun, içemediğinde, bulamadığında o parayı, ne olacak? Bunalıma girecek. Bu sıkıntıları devam edecek. Biz çok şükür insanlara dokunduk, biz bunları yaşamadık. Biz hakikaten bu durumda iyiyiz. Dinin de burada payı var. İnsanlar bu tarz bir eyleme girmekten korkuyorlar. Özetle bir sürü parametresi var insanın kendine zarar vermesinin. Sadece intihar edenler midir? Sadece faça atanlar mıdır? İlla sonlanması mı gerekir bu eylemin? İllaki yarının gözükmesi mi lazım? İllaki herkesin benim burada yaram var diyerek göstermesi mi lazım? Bunlar işin bilimsel kısımları ve bunları çokça yaşayabiliriz.

Görev başındayken hiç kendi sağlığınız hakkında endişelendiğiniz oluyor mu? Bu birisi bana zarar verecek korkusu da olabilir veya-

hut dinlediğiniz şeylerden çok fazla etkilenmek de olabilir. Bu tarz bir korku yaşıyor musunuz? Yaşadınız mı?

Bende olmadı. Şu yüzden olmadı, hakikaten ağır vakalarla da çalıştık, düşünüyorum şöyle... Olmadı ya. Hatta beni tehdit eden bile olmadı. Dışarıdan baktığında ürkünç gelebiliyor. Kütahya ufak bir yer, herkes bir ölçüde birbirini tanıyabiliyor. Ama bu bilinen isimler bile olmadı yani. Zaten gelen insanlar gizlilikten dolayı anlatıyorlar. Birisi bana bir şey anlattığında benden çıkmayacağını bildiği için anlatıyor. Adam sorununu çözmeye gelmiş, kapımı çalmış, onu çözmeye çalışırım, bu yüzden ben problem yaşamadım. Çünkü hayattaki en zor şey ne biliyor musun? Tutum ve davranışlar. Bu tutum davranışlar kişiyi en zor değiştiren şeyler. Kişiliği değiştirmek kadar zor bir şey yok.

Şimdi biraz anılarınızdan duymak isterim. Yaşadığınız en garip ve unutulmaz an veya mahkum hikayesi neydi? Gelip size yaptığı suçu anlatanlar oluyor mu?

Herkesin garipsediği bir şey var, mesela herif gelip diyor ki, kişi konsomatrisin biriyle bir şeyler yapmış, işte evlenmiş barklanmış, evlilik devam etmiş devam ettikten sonra içeriye girmiş uzun yıllar yatmış, üzerine yattıktan sonra kadının çocukları olmuş ama çocuklar kendisinden değil. Ama kendi üstüne yaz-

dırtmış. Çevresindeki herkese de söylemiş, işte şununla aldatıyor beni vesaire diye, ama adam şunu söyleyebiliyor, ya hocam Allah kahretsin biliyorum kötü bir kadın olduğunu ama ya vallahi sevdim billahi sevdim diyor. Ne diyeceksin buna? Ne cevap vereceksin? Kendisini bu konuda anlatanlar çok oluyor.

Anı noktasında bir tane problemlili vaka vardı. İşte sen lise öğrencisisin 100 üzerinden 50 almış başarılı bir öğrenci değilsin atıyorum, mağduriyeti de hat safhada, mesela bu adam Türkiye 33.sü oldu. Biz bu adama dokunduk. Türkiye’de derece yaptı bu adam 2007’de. Hatta bir sene de yapamadı. Millet siz deli misiniz diyordu çünkü biz derece yapacak diyorduk. Fakat adam derece yapmıştı mesela o güzel bir anıydı. Şu çok hoşuma gidiyor benim, insanlar yoksulluktan bir şeyler çıkartıyorlar ya çünkü ihtiyaç anında olanaklar sınırlı, harcayabileceği bir para yok. Belli bir meblağ var istersen milyoner ol, o paranın üstünde bir para harcayamıyorsun. Bu yoklukta ne oluyor? İşte bu yoklukta insanlar bir şeyler yapıyorlar ya bunları çok seviyorum. En ufak bir şeyi aparata çevirebiliyorlar.

Peki sizi en çok duygulandıran hikaye veya anı neydi?

Sen dedin ya profesyonellik diye, profesyonel olma noktasında bu işi yapıyorsun. Artık o kadar çok fazla dinliyorsun ki anlatılanlar artık seni

hayrete düşürmüyor. Mesela adli tıpta çalışan birisi bir vakada ne der işte öldü. Maksimum bunu der herif. Bizde de o kadar fazla şey dinliyorsunuz ki hayrete düşürmüyor artık. Bu da insanı duygusuzlaştırıyor. O yüzden direkt olarak şu hikayem var diyemeyeceğim ama insanın olduğu yerde insanın hikayesi dokunur. Dokunduğunu hissedemediğin anda empati duygusu oluyor. O da dokunuyor bazen insana.

Burada böyle bir komik bir olay yaşadınız mı?

Komik olay olarak psikotipler çok eğlendiriyor beni. Mesela tam böyle ciddi bir konu konuşuyorsun, çocuk derdini anlatıyor, mesela orada sigara istiyor, hocam diyor bir saniye, şuanda Hristiyanlık benden reçete bekliyor, müsaade eder misiniz deyip telefonla konuşmaya başlıyor. Ama ortada bir telefon yok. Buradan birisine bağlanıyor. Bunlar komik geliyor. Mesela bir şeyler anlatıyor anlatıyor bir anda hocam bir sigara verir misiniz diyor.

Kendi çapımızda konserler falan da veriyoruz biz, tiyatro faaliyetleri vesaire. Bir gün suçlular var, işte insanların hepsi oradalar türküler söyleniyor falan. Bana çık dediler, dedim çıkmayayım. Çıkacaksın çıkmayacaksın belki on dakika uğraştılar benimle. Israr ettim ben ama çıkarttılar. Ses akorunu tutturamadık. Yarım saat işkence ettim insanlara.

Yani aynı şarkı üzerinden yaptım bir de bunu. Benim için eğlenceliydi ama salon için aynısını söyleyemem. Maytap yaktık. Sahneye sis verdik falan filan. Bir baktık perdeler alev aldı, böyle telaşlı bir ortam vardı.

Hayatını etkilediğinizi düşündüğünüz veya değiştirdiğine inandığınız birileri var mı?

Hayatta en zor değişen şey tutum ve davranışlardır. Daha öncede söyledim bunu. Suça iten etmenler noktasında pek çok parametresi var bu işin yani. Zihinsel sıkıntılar, ekonomik, ailesel, çevresel... Bir sürü var. İşte adam diyor ki hocam köprü olsanız üzerinizden geçmem. Tamam peki diyorsun. Herifin 5 yıl boyunca yapmadığı şey kalmamış, ondan sonra bir şey oluyor koğuşunda tığ buluyorlar ya da yasak olan bir madde buluyorlar, e bunu bana hoca verdi. Hani köprü olsam üzerimden geçmezdin? Hani bu manada söyleyen insanlar elbette oluyor. Dokunduğumuzu hissettiğimiz insanlar da oluyor. Az önce örnek verdiğim gibi. Okullara yerleştirip bitirttiğimiz, madde bıraktırdığımız çok fazla insan oluyor. Arada Kütahya küçük yer olduğu için karşılaşip selamlaştıklarımız oluyor vesaire.

Peki aynı suçtan sürekli içeri girip çıkan insanlarla nasıl bir samimiyet oluşuyor? Yine mi sen, diyor musunuz mesela?

Bir adam vardı. Adamı Cuma günü gönderdik. Pazartesi günü silmeyi unutmuşum ben bu çocuğu. Dediler ki yeni geldi bu diye. Dedim ki çağırın şunu bir. Oğlum dedim biz mi bir şeyi eksik yaptık? Daha Cuma cumartesi Pazar, 3 gün! Bu tarz olaylar olabiliyor. Fakat özellikle genç insanlarda görüyoruz. Çocuk girip çıkıyor sürekli.

Aktiviteler yapıyoruz dediniz, ne tarz aktiviteler bunlar?

Halı sahalarda var, kapalı spor salonları var, müzik var, tiyatro var. Atölyelerimiz var. Çini, kundura atölyeleri gibi terzi atölyeleri var. Çalışmalar var. İnsanlar çalışıyor kendilerine iyi geliyor. Bundan para da kazanıyorlar. İşte çay olsun, sigara olsun bu tarz ihtiyaçların parasını çıkartıyorlar. Vakit geçiriyorlar, üstüne bir de meslek öğreniyorlar. Disiplinsizlik yapanlar atölyeden alınıyor, alındıktan sonra parasından oluyor. Bu da daha kaliteli daha iyi insanlarla beraber çalışıyorsunuz. Bu tarz artıları oluyor.

Verdiğiniz bilgiler ve bize ayırdığınız değerli zamanınızdan dolayı Başköşe dergisi olarak teşekkür ederiz.

Ben teşekkür ederim.

kendime düşünceler

eray alkan

Roma Cumhuriyeti pek çok değişken dönem geçirmiştir. Adından da anlaşılacağı üzere cumhuriyet olması bile aslında bir değişimdir. Şu vardır ki her değişim yanında gelişim veya yıkım getirir ancak bu gelişim veya yıkım tabii ki sadece devletler üzerinde olmaz, insanların psikolojileri, huzurları, bağlılıkları, ruhsal durumları, değişimin türüne göre farklılık gösterir. Roma, çoğu zaman gelişim olarak değişirken aslında bir diğer yandan çoğu zaman da yıkım olarak değişmiştir. Gerçekten de İbn Sina'nın dediği gibi Roma'da hayatın uzunluğundan da önemli olan genişliği idi.

İşte üzerinde durduğumuz kitap, temelini açıkladığımız hususlar üzerine kuran bir kitaptır. Eserin yazarı olası her değişimin sonuçlarını görebilen ileri görüşlü bir dâhiydi ve kendisi her ne kadar felsefesini ve fiziğini değişimin üzerine kurduysa da felsefesinin temelini sadece bu oluşturuyordu. Temeli oluşturan bir diğer husus da doğaya olan uyumdu ve kendisi de kitabın birçok yerinde dediği gibi aşırılıktan gerçekten hoşlanmayan biriydi. Ayrıca bu kişinin bu kadar önemli olmasının sebebi sadece filozof olması değil, bunun yanında gelişim türünde bir değişimin de topluma zarar getirebileceği gibi bir şeyi çok geç olmadan öğrenebilmesindendi.

Liderlik yaptığı toplum olan Roma'da zamanlar, kötü zamanların arasına yerleştirilmiş olan huzurlu zamanlardan ibaretti. Ancak huzurlu zamanlar adı gibi huzurlu değildi. Bunun sebebi şu sözde yatmaktadır. "İnsanlar kötü bir durumu yaşamayı yaşamadan beklemeye yeğlerler çünkü kaygı insanı öldürür." Ama liderleri bu durumdan haberdardı, bu yüzden eserlerinin çoğu hatta neredeyse hepsi, içinde etik içeriyordu. Kitabının birçok yerinde gelişim türündeki bir değişimin zararlarından "Her şey nasıl da hızla yok olup gidiyor; hem evrendeki bedenler, hem de onların zaman içindeki anıları!" diye-

rek burada olduğu gibi bahsediyordu. Ancak yıkım daha da zarar veriyordu insanlara. O da bu yüzden kitabında bunun gibi "Şu anda gördüğün her şey çok geçmeden yok olacak, onların yok olduğunu görenler de sıraları gelince yok olacak; yaşlı ölen, vakitsiz ölenle aynı yaşta olacak.," Pantheia ya da Pergamos hâlâ Verus'un mezarının başında mı oturuyorlar? Ya da Chabrias yahut Diotimus, Hadrianus'un mezarı başındalar mı? Saçma bir soru. Hâlâ orada olsalar bile, ölümler ayrımında olurlar mıydı bunun? Tatalım ki ayrımına vardılar, hoşlarına gider miydi bu? Hoşlarına gitseydi bile, yaslarını tutanlar bundan ötürü ölümsüz mü olurlardı? Onlar da ötekiler gibi önce yaşlanmaya, ardından da ölmeye yazgılı değil miydiler? Peki, onlar için yas tutanlar ölünce, ölümler ne yapacaklardı? Bütün bunlar, bir kefen sarılmış pis koddan ve çürümüşlükten başka bir şey değil."

Ölüm hakkında da bunun gibi şöyle söyler: "İnsanın başına insan için doğal olmayan hiçbir şey gelemez; ne bir öküzün başına, öküz için doğal olmayan bir şey, ne asmanın başına asma için doğal olmayan bir şey, ne de bir taşın başına taş için doğal olmayan bir şey gelebilir. Eğer her varlığın başına yalnızca alışılmış ve doğal olan şey geliyorsa, niçin yakımasın? Evrensel doğa hiçbir zaman katlanamayacağım bir şey getirmez sana."

Kader konuları üzerinde de sıkça durmuştur. Dediğimiz gibi gelişim yönündeki bir değişim şöhret ve ölümü unutmak gibi problemler ortaya çıkarıyorsa yıkım yönündeki bir değişim de ölüm korkusu ve zorlukları beraberinde getirir. Bunlar eserdeki ana problemler olup kanaatimce psikolojik olarak güzel çözümler getirilmiş ancak birkaç problem var; o da eser her ne kadar orta yolu izliyor gibi görünse de bence aşırı determinist izler yer yer görülebilmekte. Bu da tabii ki soyut bir insanın üzerinde uyumsuzluk çıkarabiliyor. Belki eserlerinde

stoacıların aksine aynı Cicero, Seneca gibi aşırı olmasa da idealist bir yapı gözetse günümüz natüralist anlayıştan biraz uzaklaşabilirdi. Bunun sebebinin Aristotelesçi metafizik anlayışında yatışını düşünüyorum.

Ancak gerçekten insana hem o zamanda hem şu an zaman fark etmeksizin orta yolu takip etmesini güzel cümleler ile açıklayan paha biçilemez bir eser. Tabii ki bunu bir generalin yazması da o zamanlar için Roma siyasetini daha net anlamaya büyük kolaylık sağlıyor.

Velhasılıkelam genel Roma Dönemi eserleri gibi bu da Antik Roma Dönemi'ni çok güzel gözler önüne seriyor. Eserin belki de en sevdiğim iki cümlesi ve ölüm hakkındaki paragraflar ile kapatmak istiyorum: "Öfke ve üzüntü; bize, bizi öfkeliendiren ya da üzen şeylerin kendisinden daha çok zarar verir."

"Bir insanın değerinin, ilgi duyduğu şeylerin değeriyle ölçüldüğünü aklından çıkarma."

"Lucilla, Verus'u gömdü, sonra Lucilla'nın sırası geldi; Secunda, Maximus'u gömdü, sonra Secunda'nın sırası geldi; Antoninus, Faustina'yı gömdü, sonra sıra ona geldi. Hep aynı şeyler, Hadrianus'u gömdü, sonra sıra ona geldi. Geleceği görebilen, kendileriyle gururlanan, bu üstün zekâlı insanlar neredeler şimdi? Charax, Demetrius, Eudaimon, onlar gibi daha birçok üstün zekâlı insan? Tümü de bir güncük yaşamış, tümü de çoktan ölmüş; kimileri bir an olsun anımsanmamış, kimileri söylene olmuş, kimileri söylene olmaktan bile çıkmış. Öyleyse, unutma, seni oluşturan bu bileşim dağılacak ya da yaşam soluğun sönecek yahut başka bir yere geçecek." (s.113)

Marcus Aurelius, Kendime Düşünceler, Çev: Yunus Emre Ceren, İş Bankası Yay., İstanbul

reis bey

furkan cihat anatoprak

Yine bir Necip Fazıl eseri... Tasvirlerinin ve teşbihlerinin insanda bıraktığı hayranlık... Nasıl ki Mimar Sinan için çıraklık eseri Şehzadebaşı Cami, kalfalık eseri Süleymaniye Cami ve ustalık eseri Selimiye Cami ise bana göre de Necip Fazıl'ın ustalık eserlerinden biri bu kitaptır. Benim için kitabın en etkileyici kısmı şu kelimelerdir: "Merhamet, ağızların iğrenç sakızı." Farklı eserlerinden örnek verilecek olunursa benim en beğendiğim benzetmeleri; "Gözüne mil çekilmiş bir âmâ gibi evler", "Bu taksimi kurt yapmaz kuzulara şah olsa" ve özellikle "Bir şapka, bir eldiven, bir maymun ve inkılap!" sözüdür.

Reis Bey, Necip Fazıl Kısakürek'in tiyatro eseri. Kitabın içeriğinden bahsedecek olursak kitap çok acımasız, hiç evlenmemiş, tek başına otelde yaşayan Reis Bey lakaplı 65 yaşındaki ağır ceza hakiminin başından geçenleri anlatıyor. Kitapta her tip insanı görmek mümkün. Dalkavuk benzetmesi çok güzel bir şekilde gösterilmiş. Kitabını okuduktan sonraki gün aynı heyecanla filmi izlediğimde filmi de kitabı kadar olmasa da beni gayet memnun etmişti. Reis Bey'i canlandıran oyuncu Haluk Kurtoglu'nun oyunculuğu muazzamdı. Kitabında okuduğum Reis Bey işte bu karakterdi dedirtti bana.

Kitaptaki mükemmel benzetmelerden ve cümlelerden bahsetmek gerekirse -beni kendine hayran bırakan bu cümleleri her okuyuşumda tekrar aynı heyecan ve hayranlığı duymaya devam ediyorum.- "Benden merhametin öldürdüklerine merhamet beklemeyiniz", "Gözyaşı

suçun rengini soldurmaz", "Merhametin öldürdüklerine merhamet etmek, cemiyete karşı merhametsizliktir" ve "Ağlayabilseydiniz anlayabilirdiniz" cümleleri bu kitabın kilit cümleleridir. Necip Fazıl farkıdır bence bu cümleler. Özgünlüğün anahtarlarıdır bu cümleler.

Kitabın içeriğine tekrar geçiş yapacak olursak bu merhametsiz hakime bir kadın dert yanarken Reis Bey onu tersleyip yollamaya çalışıyor. Kadın da kendisine en ağır iftiraya uğra diyerek beddua ediyor. Kitabın ilerleyen sayfalarında annesini öldürdüğü sanılan bir genç mahkemeye çıkıyor. Deliller gencin aleyhinde ve üstüne Reis Bey aceleci davranarak hızlı bir şekilde hüküm biçiyor. Genci idam cezasına mahkum ediyor. Ardından çocuğun aslında annesini öldürmediği, suçsuz olduğu ortaya çıkınca Reis Bey yıkılıyor. Çok üzülüyor. Ardından kumarhaneye gidip insanların yaşamının kendisinininki gibi olmaması için çıkıyor kürsüye, herkesi topluyor etrafına. Herkes silahını, emanetini bana versin bundan sonra iyi insan olacaksınız merhameti öğreneceksiniz diyor. Bütün silahları toplayıp cebine doldurduğu anda kumarhane basılıyor ve Reis Bey'in üzerinden bin bir çeşit silah ve bıçak ve eroin çıkıyor. Reis Bey hapse atılıyor ve kitap bu şekilde devam ediyor.

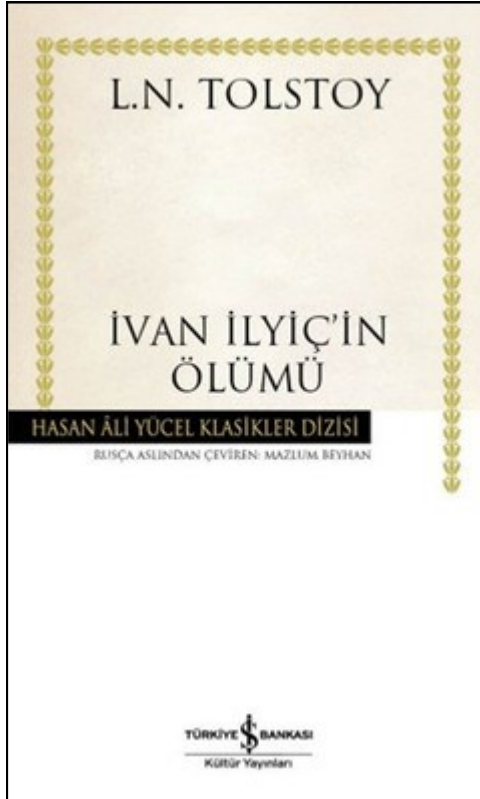
Bu kitap herkesin okuması gereken bir başyapıttır bana göre. Benim favori kitaplarım arasındadır. Böyle bir şaheser ortaya koyduğu için Necip Fazıl'ı bir kez daha saygıyla anıyoruz.

ivan ilyiç'in ölümü

yusuf sezgin

İvan İlyiç'in Ölümü adlı kitap 1886 yılında Lev Nikolayeviç Tolstoy tarafından yazılmıştır. Kitap Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından yayınlanmış, 17. basımdır. Kitap, 96 sayfa ve 12 bölümden oluşmaktadır.

Tolstoy, zengin bir ailenin çocuğu olarak Rusya'nın Tula şehrindeki Yasnaya Polyana adlı bir konakta doğdu. Çok küçük yaşlarında önce annesini, sonra babasını kaybetti. Bir süre sonra orduya Kafkasya 'ya gitti Kafkas halkının yoksulluk dolu yaşamlarından ele aldığı izlenimlerle ilk gerçekçi hikayelerini yazdı. Tolstoy evlendiğinde karısı Sophie Bers ile aralarında 16 yaş vardı. Bu evlilikten tam 13 çocuğu oldu ve bazı önemli eserlerini de bu dönemde yazdı. Tolstoy 82 yaşındayken 1910 yılında Astapovo'da bir tren istasyonunda hayatını kaybetti.(1)

İvan İlyiç'in Ölümü kitabı gayet sade ve anlaşılır bir üsluba sahip kısa ama çok derin bir konusu olan bir Tolstoy klasiğidir. Kitabımız öncelikle aradan bir bölüm geçtikten sonra İvan İlyiç'in hayat hikayesini anlatarak başlıyor. İvan İlyiç'in okuduğu okulları evlendiği kimseyi vs. anlatarak başlıyor. Kitabımız biraz ilerledikten sonra İvan İlyiç'in bağırsağında küçük bir problem ortaya çıkıyor. İvan İlyiç en başta hiç umursamasa da hastalığı ilerledikçe ilerliyor, hiçbir doktor tedavi bulamıyor ve bu hastalık İvan İlyiç'i ölüm döşegine kadar götürüyor. İvan, artık ölmek üzere iken bazı acı gerçeklerin farkına varır. Mesela, onun en yakın arkadaşı olarak gördüğü iş arkadaşları İvan İlyiç'in hastalığından ziyade o ölünce onun boşalan yerine kim geçecek gibi şeyler hakkında kaygılanmaya başlıyorlar. İvan İlyiç'in çok sevdiği eşi ve çocukları aslında onun ölümüyle değil de hafta sonu olacak gösterisiyle ilgileniyorlar. Tüm bunların farkında olan İvan İlyiç adeta yıkılıyor. "Sonunda hepimizi kendimden kurtaracağım" (s. 77) diye iç geçiriyor.

İvan İlyiç'i sadece bağırsağındaki bu hastalık değil bazı manevi duygular da öldürüyor.(2)

İvan İlyiç artık ölümüne birkaç gün kala kendini sorgulamaya başlıyor. "Belki de sürdürdüğüm yaşam sürdürmem gereken yaşam değildir" (s. 71) diye düşünmeye başlıyor ve kendini daha da yıpratıyor.

Kitabın en etkileyici yerlerinden biri ise İvan İlyiç'in makam ve mevki sahibi olmak için o kadar çalışmasına rağmen ölüm gelince bunların hiçbir işe yaramadığını sadece boşa uğraş olduğunu şu sözlerle ifade etmesidir. "Tepeye tırmandığını sanırken bayır aşağı koşmak. Tam böyleydi durum." (s. 71)

İvan İlyiç'in ölümünün aslında dışarıdan bu kadar şatafatlı olmadığını Tolstoy bir mektubunda şöyle açıklamıştır:

"Sıradan bir adamın sıradan ölümünün kendi gözünden tasviridir."

Kitap hakkında önereceğim şeylerden bazıları ise kitabı okuduktan sonra bizim de İvan İlyiç gibi kendimizi sorguya çekmemiz, hayatımız hakkında bazı önemli kararlar vermemiz gerekiyor ama tabii ki bu sorgulamayı İvan İlyiç gibi ölmek üzere iken yaparsak bize hiçbir faydası olmaz. O yüzden bir an önce bu konuyu düşünmeliyiz.

Benim kitap hakkındaki düşüncelerim bu şekildedir. Bu kitap ölümü gerçekten çok yakın bir duruşla ve çok profesyonelce anlatmıştır. Ben bu kitabı herkesin okuması ve kitap üzerine biraz düşünmesini isterim.

Kaynaklar:

(1)https://tr.wikipedia.org/wiki/Lev_Tolstoy (16.05.21)

(2)https://www.youtube.com/watch?v=zYbh38E_oww&t=203s(16.05.21)

sanatın yeri ve zamanı

ilyas emir doğan*

Sanat denince aklıma gelen ilk şey, resim çizmek. çoğu kişinin de böyle olduğunu düşünmekteyim. Sanat elbette sadece resim çizmekten ibaret değildir. Ancak toplumumuzda böyle bir algı var. Bir müzisyenin gitarının tellerine dokunup tuttuğu bir ritim de sanattır, bir ressamın rastgele fırça darbeleriyle yaptığı kendini rahatlatmak için çizdiği bir resim de sanattır.

Aslında hepimiz birer sanatçıyız. Çok basit bir şekilde, arkadaşımızla kendi aramızda özel olan bir selamlaşma yaparken bile kendi sanatımızı icra etmiş oluruz. Sanatın yeri ve zamanı kesinlikle olmaz diyemeyiz çünkü bir sanatçı kendini hazır hissettiği her an sanatını yapabilir ama bu her yerde yapılabilecek olması anlamına gelmez. Metroda giderken bir ressam, resmini çizerek sanatını yapabilir veya bir yazar yolculuk yaparken gördüğu kişileri yerleri eserine yazabilir ama iş bir müzisyene geldiğinde bunu yapamaz. Yolculuk esnasında birden flütünü çıkarıp çalmaya başlarsa çevredekiler kesinlikle hoş kar-

şılamaz. Keza bir tiyatro sanatçısı birden ayağa kalkıp yüksek bir sesle tiyatro metnini okumaya başlarsa yine doğru bir davranış olmaz. Kısacası sanatın yeri olmaz; doğru yeri olur.

Bir sanat dalıyla uğraşan ressam rahatça toplu ulaşımında sanatını uygularken bir tiyatro sanatçısı sanatını uygulamayabilir. Bir sanat dalı için doğru olan yer diğer sanat dalına uygun olabilir. Aynı zamanda diğer sanatlara uygun olan yer, başka bir sanat dalına uygun olmayabilir.

Sanat var oldukça toplumumuz güzelleşir ve neyse içinde olur. Futbol tribünlerinde olmayan taraftarın eksikliğini nasıl hissediyorsak İstiklal Caddesi'nde gitar çalan gençleri yerinde görmeyince onların eksikliğini hissederiz. Sanat, toplum içinde güzel, toplum da sanatla birlikte olunca güzel. Sanatla, sağlıcakla kalın.

*Şehit Selim Cansız AİHL 2018—2022 öğrencisi

gurbet

mücahit eren pehlivanoglu*

Gurbet çeşitlidir. Kimine göre memleketinden, çocukluktan ayrılması kimine göre dinden, dindaşından uzak olmasıdır.

Ben hiç ailemden uzakta, uzun süreler kalmadım. Zor zamanımda omzumda bir el olmadı, olmadı. Arkadaşlar konusunda hep şanslı oldum. Bir kardeşim olmadığı için hepsine kardeş gözüyle baktım. Arkadaşlar da bana o gözle baktı. Ailem beni yetiştirmek için elinden geleni yaptı. Bana fiziksel olarak hep iyi davrandılar ama hiçbir insanın kusursuz değildir

Kiminde de gurbet şu şekilde dile geliyor: Ailem, en ufak hatalarımda hep beni yalnız bıraktı, aşağıladı, hakaret etti. Bu da beni toplumun geri kalanına karşı gösterdiğim özgüven ve cesareti onlara gösteremememe sebep oldu. Yavaş yavaş iletişim sorunlarımız ortaya çıktı. Ne zaman bunu aşmaya çalışsam bir engel çıktı. Ben de

kendi kabuğuma çekildim. Beklediğimden daha uzun bir süre sonra yokluğum fark edildi. Neden olduğunu sormak yerine onlarla hiç konuşmadığım için azarlanıyordum.

Bu olaylar aylarca böyle devam etti. En sonunda bakıp yanlarına gittim ama muhabbet. günün nasıldı, sorusuna cevap vermekten ileri gitmiyordu Ümitsizliğe kapıldım. Belki de en belirgin özelliğim inatçılığım neredeyse hiç kalmamıştı, her şeyi kendi haline bıraktım.

Bütün bu kurgunun ve gerçeğin dışında diyebilirim ki hayat, gün geçtikçe daha da berbatlaşıyor. Sahte ve samimiyetsiz gülüşler toplum içinde daha da belirginleşiyor. Ben kendime, duygularıma, benliğime, sevdiğime karşı gurbeti yaşıyorum.

*Şehit Selim Cansız AİHL 2018—2021 öğrencisi

kıyafet ve şahsiyet

emirhan kılınç

İnsan kıyafetiyle ağırlanır, fikirleriyle uğurlanır. Lakin kişi bence karşıdakinin kıyafetlerinden dolayı önyargılı davranmamalıdır. Zaten tanıdığım, gördüğüm insanlara göre bir yorum yaparsam ciddi insanların çoğu zaman koyu ve soğuk; sıcakkanlı cana yakın insanların ise açık ve renkli kıyafetleri tercih ettiğini söyleyebilirim.

İnsan ister istemez kişiliği hakkında kıyafetleriyle bir izlenim bırakır. Çoğu zamanda tutarlı ve bağlantılıdır da bu.

Peki, ciddi biri veya soğuk, sinirli birisi renkli giyinebilir mi? Şu an ben de kendime ilk defa soruyorum, giyinebilir. Fakat ne kadar doğru olur? Mevlana, bu konu hakkında “Ya olduğun gibi görün ya da görüdüğün gibi ol.” diyor. Bu söz, aslında bana göre insanın toplumda-

ki davranışlarına hitap etse de kıyafet hususu da bu sözden payını alıyor fakat burada zevk ve renk dediğimiz olay araya giriyor kişi olduğu gibi görünmek için sevmediği halde soğuk renkler mi giymeli yoksa koyu renkler giydiği için kendini mi değiştirmeli Bence bu iki düşünce de yanlış insanlar

Bana kalırsa başkalarını yanlış biçimde yargıladı insanlar. Bir insanın kapalı giydiği için yobaz açık giyindiği veya diğerlerinden farklı bir stile sahip olduğu için toplumun onun için oluşturduğu profile sahip olmak zorunda değil. Ben insan sarrafı değilim ama bir insanda benim için önem arz eden şey, onun fikirleri ve kişiliğidir. Başka bir açıdan da insan bildiği kadar giyinmez mi? Bu da başka bir yazının konusu

inanç

mustafa muaz dengeşik

Her insan bir inanca ihtiyaç duyar. Yani bir dine. İnsan büyüyünce ve bir şeyleri sorgulamaya başlayınca kendine bir din seçmek ister ya da kendi dinini sorgulamaya başlar.

Bu dünya nasıl var oldu? Ya da en basitinden bir elma... Bir elmaya baktığımızda hiç kendimize bu elma nasıl var oldu diye soruyor muyuz? Örneğin bir sanat galerisine gittik. Gözümüze çok güzel bir tablo ilişti. O tabloyu yapan sanatçı kim diye merak etmez miyiz? O elmayı bir sanat olarak düşünürsek elmayı yapan bir sanatçı da kesinlikle vardır. Ve o sanatçı da Allah tır. Bazı insanlar bunu inkar etmek için bunlar sadece doğanın kanunu der. İşte ben de o insanlara cevap olarak yine bir örnekle cevap vereceğim. Eğer ki bir yerde bir kanun varsa o kanunu koyan bir padişah da vardır. Bu, evrenin kurallarını koyan padişah ise Allah'tır. İşte bu örnekler aklı başında bir insana Allah'ın var olduğunu kanıtlamak için yeterlidir.

Peygamber demek elçi demektir. Ve peygamber bizim yolumuzu aydınlatmak için bir ışık gibidir. Verdiğim ilk örnekte bir sanat galerisine gidiyorduk. Şimdi ise o sanat galerisindeki resmi bizim yaptığımızı düşünelim. Yaptığımız resim çok güzel ama o resmin yanına resmi anla-

tan birini koymazsak kimse bir şey anlamaz. Bu yüzden resmin yanına onu anlatan biri gereklidir. İşte bu kainat resmini bize anlatan şahıs ise peygamberlerdir. Peygamber, insanlara Allah'tan gelen vahiyleri anlatır. Bu yüzden de peygamberlere elçi denir. Bunlar da Peygamberlerin geldiğini gösterir. Son peygamber ise Hz. Muhammet'tir.

Peygamber vahiyleri anlatır demiştik ya; işte Hz. Muhammet'e gelen vahiylerin birleşmesine Kur'an denir. Kur'an, İslam'ı anlatmak için inen bir kitaptır. Sanat galerisinde resmimiz var, bilgilendiren bir kişi var peki o bilgilendiren kişi bunları nereden öğreniyor? Ressamla aramızdaki kişi o. Yani bu kuralları ona ressam anlatıyor. Bize anlatan o kişi de ölümlü değil mi? Bu yüzden ressamın o kişiye söyledikleri bir kitapta toplanıyor. İşte o kitap da Kur'an. Kur'anda Allah'ın bize verdiği vazifeler ve uzak durmamızı istediği şeyleri anlatıyor.

Eski çağlardan beri insanlar birçok şeyde inançlarından yararlanmış ve inançları üzerinden yorum yapmıştır. Herkes inancını kendi fikirlerine göre seçebilir. Ben bugün İslam hakkında düşündüğümüz bazı soruları anlamaya çalıştım.

başköşe konuşmaları

kasım 2022 programı

02 Kasım 2022

“türk müziği özelinde mehter”
ve başköşe 11. sayı tanıtımı
[ahmet sencer engin]

09 Kasım 2022

“kıızılay cemiyeti ve
faaliyetleri”
[talha tekin]
[kıızılay kütahya şube bşk.]

23 Kasım 2022

“hz. peygamber’in
eğitimci yönü”
[ali uslu]

30 Kasım 2022

“etkili ve eleştirel
düşünme”
[nusret güler]
[şair, eğitimci]

saat: 16.00 yer: kütüphane

ikram: çay, kahve, yerli ve millî kek

tembih: ikindiye kaçırmayın